Gemeente Súdwest-Fryslân

Ons nummer: O26.001425

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Actieve Informatie Financiële prognose Jeugdzorg
Commissie	Mienskip, Bestjoer en Finânsjes
Collegebesluit d.d.	23 juni 2026
Portefeuillehouder	Petra van den Akker

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit
Het college van burgemeester en wethouders besluit de gemeenteraad actief te informeren over de ontwikkelingen van de prognose op de kosten Jeugdzorg 2026.

Toelichting/achtergrond
In deze actieve informatie wil het college de gemeenteraad op de hoogte stellen van de ontwikkelingen rondom de prognose jeugd. De kosten voor jeugdzorg stijgen sneller dan begroot. Op basis van de huidige inzichten verwachting wij op dit moment een tekort van circa € 4,5 miljoen. De besluitvorming door de gemeenteraad over mogelijke bijstelling van de begroting volgt bij de bestuursrapportage over het tweede kwartaal.

Jeugd – Tekort (structureel)
Op basis van de kostenontwikkeling, verwachten wij een tekort van circa € 4,5 miljoen ten opzichte van de begroting. Deze analyse wordt momenteel nader uitgewerkt en een eventuele financiële compensatie vanuit het Rijk is hierin nog niet meegenomen. Naar verwachting ontstaat hierover meer duidelijkheid bij de septembercirculaire.

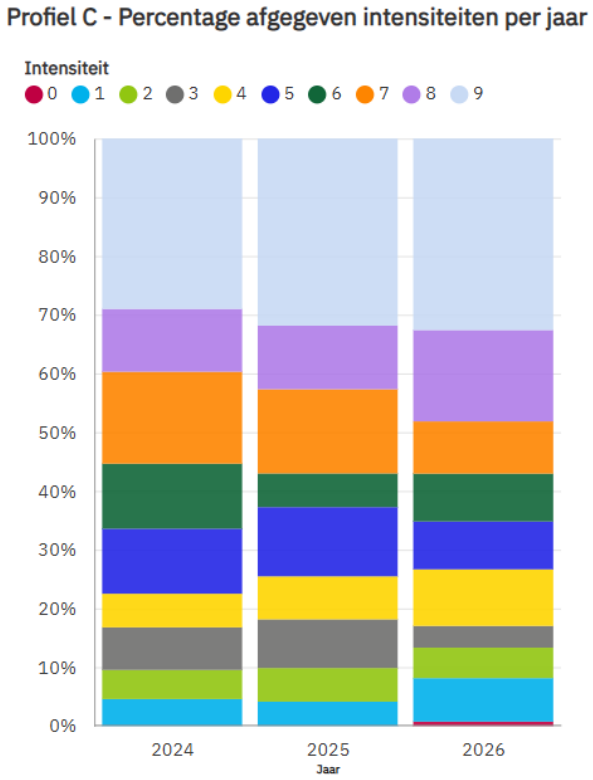
In de bestuursrapportage over het tweede kwartaal wordt, vooruitlopend op besluitvorming door het college, voorgesteld om het budget voor Jeugd in 2026 met € 4,5 miljoen te verhogen.
De keuze om nu € 4,5 miljoen bij te stellen is bewust, omdat de prognose zich in de komende maanden naar verwachting verder zal aanscherpen. We monitoren de ontwikkeling daarom nauwlettend en rapporteren hierover in de volgende bestuursrapportage. In het derde kwartaal wordt de prognose betrouwbaarder door meer inzicht in de daadwerkelijk gemaakte kosten in de voorgaande maanden.
Op basis daarvan kunnen we de begroting waar nodig gerichter verder bijstellen.

Ontwikkeling prognose
In de afgelopen periode is gebleken dat de actuele uitgaven momenteel sneller oplopen dan voorgaand jaar en begroot. Ervaring leert dat we na de maand juni een nauwkeurigere prognose kunnen opstellen. Hoewel we de huidige prognose daarom nog met de nodige voorzichtigheid moeten interpreteren, is er wel al een duidelijke trendgroei zichtbaar ten opzichte van voorgaande jaren. Naar verwachting bedraagt het tekort in 2026 circa € 4,5 miljoen. Daarbij geldt dat nog sprake is van verschillende onzekerheden, waardoor de prognose uiteindelijk zowel lager als hoger kan uitvallen.

Begroting
In 2026 is er totaal primitief € 37,8 miljoen begroot aan uitgaven Jeugd. Deze begroting is inclusief inkomsten (€ 0,2 miljoen), indexatie (circa € 1,9 miljoen) en taakstelling/kansrijke sporen (minus € 1,1 miljoen). Ter vergelijking, in 2025 is er primitief € 37 miljoen begroot. De indexaties worden jaarlijks één op één meegenomen, hierbij gaan we uit van de gemaakte afspraken zoals vastgelegd in contracten en eventuele tussentijdse wijzigingen. Het is momenteel nog onzeker of – en in welke mate – we door het Rijk gecompenseerd zullen worden, en of dit een incidenteel of structureel karakter zal hebben.

Analyse en monitoring
Het aantal jeugdigen uit Súdwest-Fryslân dat een vorm van jeugdzorg krijgt, stabiliseert in 2025 ten opzichte van 2024. In 2025 kreeg 11,2% (2445 jeugdigen) van alle jongeren t/m 23 jaar een vorm van jeugdzorg ten opzichte van 11,5% (2525 jeugdigen) in 2024 (o.b.v. voorlopige cijfers CBS, 8 juni 2026).
Als we de financiële cijfers vertalen naar de praktijk, zien we dat de stijging van de uitgaven met name zit in de volgende onderdelen: zwaardere intensiteiten binnen specialistische jeugdhulp, maatwerkcontracten en binnen de jeugdhulpvorm dagopvang en dagbehandeling. Bij deze laatste twee vormen zien we bij dagopvang voornamelijk een toename in de kosten per jeugdige. Bij dagbehandeling zien we een toename in het gebruik van deze jeugdhulpvorm.

Hieronder een overzicht van de verhoudingen tussen de afgegeven intensiteiten binnen één profiel specialistische jeugdhulp per jaar, waarbij 2026 een voorlopige doorkijk geeft.

Toelichting
Bij aanvraag wordt er steeds vaker een zwaardere intensiteit ingezet. Deze intensiteit wordt bepaald door de zorgaanbieder.
Deze stijgende lijn is zichtbaar binnen:
- Intensiteit 9: Dit percentage steeg van 29% in 2024, naar 31,8% in 2025, en naar 32,6% in 2026.
- Intensiteit 8: Hier zien we een vergelijkbare ontwikkeling. In 2024 en 2025 lag dit rond de 10,7%, maar in 2026 is dit percentage gestegen naar 15,6%.

Het verschil in tarief tussen een intensiteit 8 of 9 is wisselend, maar om een idee van de omvang te geven, hierbij een voorbeeld:
Herstel: Profiel C Intensiteit 8 € 23.350
Herstel: Profiel C Intensiteit 9 € 26.282
Het verschil is € 2.932, zijnde 12,5% toename van het tarief.
Relatief kleine verschillen in verschuivingen naar hogere intensiteiten zorgt dus voor een behoorlijke toename van de kosten.

Acties
Naar aanleiding van de laatste analyse worden in ieder geval op de volgende acties en onderdelen ingezet. Hiervoor wordt een projectgroep opgesteld die stuurt op onder andere de onderstaande acties en de voortgang bewaakt.

Onderdeel	Actie
Zwaardere intensiteiten	We onderzoeken welke verwijzers betrokken zijn bij deze indicaties. We onderzoeken ook in welke mate er hogere intensiteiten worden afgegeven. We onderzoeken welke aanbieders het betreft. Met de resultaten van deze onderzoeksvragen krijgen we meer inzicht of er ook sturing mogelijk is. Op basis hiervan volgen concrete acties.
Maatwerkcontracten	Het college verstrekt een opdracht om naast onze eigen inzichten, hier verdiepend onderzoek op uit te kunnen voeren.

Dagopvang en dagbehandeling	Voor dagopvang en dagbehandeling onderzoeken we hoe de verdeling is van verwijzers. Deze informatie is benodigd om concretere acties uit te voeren.
Deelname landelijk onderzoek dure casuïstiek	Súdwest-Fryslân doet mee aan landelijk onderzoek naar dure casuïstiek binnen de jeugdwet. De uitkomsten vormen een belangrijke onderbouwing voor het gesprek tussen het rijk en gemeenten over een toekomstbestendige financiering van de jeugdzorg. Op landelijk niveau ontbreekt een betrouwbaar en vergelijkbaar inzicht in de omvang, aard en financiële gevolgen van deze zogenoemde dure casuïstiek. In opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de VNG wordt dit landelijk onderzoek uitgevoerd.
Kennis delen en informatie uitwisselen met andere gemeenten	Reeds in uitvoering. Met diverse gemeenten wordt contact gezocht om te onderzoeken welke trends zij zien.
Evalueren en actualiseren beheersmaatregelen	In 2024 zijn diverse beheersmaatregelen ingezet. De eerste effecten hiervan worden inmiddels zichtbaar. Zo leiden de inzet van de zorgadviseur tot aantoonbare besparingen en is sprake van een afname van het aantal jeugdigen dat verblijft op een zorgboerderij. De beoogde besparing op zorgboerderijen was €500.000. De prognose laat nu een kostendemping van circa € 1 miljoen zien. De komende periode worden de huidige beheersmaatregelen geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten en de actuele ontwikkelingen zullen wij de maatregelen waar nodig actualiseren en aanscherpen, om de sturing op de kosten binnen de jeugdzorg verder te verbeteren.

Bijlage(n)
1. n.v.t.